Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 540/2010, ECLI:CZ:NS:2012:29.CDO.540.2010.1

Číslo: 34/2013

Právní věta:

Plnil-li zástavní dlužník do konkursní podstaty osobního dlužníka zástavou, může se vůči správci konkursní podstaty osobního dlužníka domáhat "vrácení" případné hyperochy (rozdílu mezi čistým výtěžkem zpeněžení a zajištěnou pohledávkou) žalobou o vyloučení hyperochy ze soupisu majetku konkursní podstaty osobního dlužníka.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.10.2012

Spisová značka: 29 Cdo 540/2010

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Žaloba vylučovací (excindační), Zástavní právo, Zpeněžování

Předpisy: § 18 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 19 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 28 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 24. 2. 2009 vyloučil z konkursní podstaty úpadkyně H. S. částku 2 976 315,89 Kč, žalobu o vyloučení částky 4 197 301,14 Kč z konkursní podstaty úpadkyně zamítl, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni do konkursní podstaty úpadce D. S. částku 2 976 315,89 Kč a zamítl žalobu o zaplacení částky 4 197 301,14 Kč.

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Úpadce D. S. a úpadkyně H. S. nabyli za trvání manželství do bezpodílového spoluvlastnictví manželů nemovitosti specifikované v žalobě (dále jen „nemovitosti“).

2) Okresní soud v České Lípě rozsudkem ze dne 5. 12. 1995 zrušil bezpodílové spoluvlastnictví manželů úpadkyně a úpadce, přičemž rozhodnutí nabylo právní moci dne 11. 1. 1996; ve lhůtě tří let od zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů nedošlo k vypořádání nemovitostí dohodou a nebyl podán ani návrh na vypořádání zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví

manželů soudem.

3) Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 31. 5. 1999 prohlásil konkurs na majetek D. S. a správkyní konkursní podstaty ustavil žalobkyni.

4) Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka Liberec usnesením ze dne 23. 4. 1999 prohlásil konkurs na majetek H. S. a správcem konkursní podstaty ustavil žalovaného.

5) Žalovaný nemovitosti, na nichž „vázla zástavní práva věřitelů“, sepsal do soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně a následně zpeněžil.

6) Nemovitosti žalovaný „vydražil“ za 17 450 000 Kč; odděleným věřitelům bylo vyplaceno celkem 9 224 905,46 Kč, což „představovalo 70 % výtěžku“.

7) Žalobkyni bylo již vyplaceno 562 033,13 Kč.

8) Žalovaný „na nákladech zaplatil“ 833 852,48 Kč z titulu daně z příjmu za podíl připadající na D. S., 124 313 Kč jako zaplacené pojistné a daň z nemovitostí, 1 078 833 Kč z titulu nákladů spojených s konáním dražeb a 32 247 Kč z titulu nákladů spojených s údržbou a správou nemovitostí, kteréžto náklady „mají být odečteny z výtěžku zpeněžení“.

Cituje ustanovení § 18 odst. 2 a 3, § 27 odst. 5 a § 28 odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“), soud prvního stupně především zdůraznil, že žalovaný do soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně sepsal nejen 50% podíl na nemovitostech ve vlastnictví úpadkyně, nýbrž – s odkazem na ustanovení § 27 odst. 5 ZKV – i 50% (ideální) podíl na nemovitostech ve vlastnictví úpadce; výtěžek zpeněžení nemovitostí přitom převýšil pohledávky oddělených věřitelů (věřitelů, jejichž pohledávky byly zajištěny zástavním právem k nemovitostem).

Jde-li „o nárok žalobkyně na podíl z výtěžku dražby nemovitostí“, vyšel „z utržené částky 17 450 000 Kč. Na každého z úpadců připadl podíl 8 725 000 Kč. Žalovaný tak měl vydat žalobkyni před odečtením nákladů tuto částku. Odděleným věřitelům takto bylo vyplaceno celkem 9 224 905,46 Kč, což představovalo 70 % výtěžku. Výtěžek připadající na úpadkyni (žalovaného) představuje 6 107 500 Kč (70 % z 8 725 000 Kč). Rozdíl mezi 9 224 905,46 Kč a 6 107 500 Kč činí 3 117 405,50 Kč. V této částce byli oddělení věřitelé uspokojeni z podílu úpadce (žalobkyně). Po odečtení této částky náleží žalobkyni 5 607 594,50 Kč. Z této částky je nutné odečíst náklady, které vznikly žalovanému, celkem 2 069 245,48 Kč. Po odečtení této částky tak náleží žalobkyni 3 538 349,02 Kč. Žalobkyni bylo již zaplaceno 562 033,13 Kč. Zůstatek k vyplacení tak představuje 2 976 315,89 Kč“.

Jelikož právo pobírat užitky z věcí zařazených do soupisu majetku náležícího do konkursní podstaty svědčilo žalovanému, a to bez ohledu na to, kdo je vlastníkem věcí, soud prvního stupně „neuznal nárok žalobkyně v části, pokud se domáhala podílu na utrženém nájemném“, a naopak „neuznal jako oprávněný výdaj žalovaného na úhradu energií, vodného a stočného 89 124 Kč, neboť tyto buď účtoval nebo měl účtovat nájemcům, a provizi realitní kanceláři 61 000 Kč za zajištění nájemníků, když v obou případech šlo o náklady, které vynaložil na dosažení příjmů, které byly výlučně jeho příjmy“.

V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 10. 9. 2009 k odvolání obou účastníků rozsudek soudu prvního stupně „změnil“ tak, že zamítl žalobu o vyloučení částky 7 173 617,03 Kč ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně, žalovanému uložil zaplatit žalobkyni částku 3 482 638 Kč a co do zbývající částky 3 690 979,03 Kč žalobu zamítl.

Ve vztahu k požadavku žalobkyně, aby „soud určil, že z konkursní podstaty žalovaného se vylučuje částka 7 173 617,03 Kč“ dospěl odvolací soud k závěru, že žalobkyně nemá naléhavý právní zájem na

požadovaném určení podle ustanovení § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, když taková žaloba nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti podle § 80 písm. b) o. s. ř. „V dané věci právě o tento zmíněný případ jde, což vyplývá i z toho, že žalobkyně se žalobou jednak domáhá vyloučení uvedené částky ze soupisu konkursní podstaty a zároveň také, aby jí žalovaný uvedenou částku zaplatil“.

Ze zjištění soudu prvního stupně – pokračoval odvolací soud – vyplývá, že „na nemovitostech, které byly rovným dílem v podílovém vlastnictví“ úpadce a úpadkyně, bylo zřízeno zástavní právo pro zajištění pohledávek věřitelů úpadkyně. Nemovitosti zapsal do soupisu konkursní podstaty žalovaný a z jejich pronájmu v průběhu konkursu získal částku 1 842 379 Kč a následným zpeněžením částku 17 450 000 Kč. Náklady spojené s udržováním, správou a prodejem nemovitostí činily 2 069 245 Kč. Odděleným věřitelům byla na uspokojení jejich pohledávek vydána částka 9 224 905,46 Kč, tj. 70 % jejich výše.

„Při posouzení otázky, zda je žalovaný povinen vydat část výtěžku a v jaké výši ze zpeněžení podílu na nemovitostech ve vlastnictví úpadce, odvolací soud vyšel ze zásady, že zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh nebude včas splněn, s tím, že v takovém případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy, tedy z výtěžku lze uspokojit pouze dluh. Ani v konkursu není prolomena zásada, že zástavní dlužník je povinen strpět, aby se z jeho majetku dostalo zástavnímu věřiteli plnění jen v rozsahu odpovídajícím výši zajištěné pohledávky. V souladu s tím je též odvolací soud přesvědčen o tom, že po odečtení výdajů spojených s udržováním, správou a prodejem zástavy náleží do konkursní podstaty částka odpovídající výši zajištěné pohledávky, přičemž další příjmy ze zástavy, získané jejím zpeněžením či braním užitků z ní, je třeba vrátit zástavnímu dlužníku. Na rozdíl od soudu prvního stupně proto zastává názor, že žalovaný, který nemovitosti sepsal do soupisu konkursní podstaty, může pobírat užitky ze zapsaných věcí – příjem z nájmu jen v případě, že by jich bylo použito na uspokojení zajištěných pohledávek. V tomto případě, kdy zajištěné pohledávky bylo možné uspokojit z výtěžku zpeněžení nemovitostí, je třeba uvedený užitek vydat zástavnímu dlužníkovi, popř. jej započítat na úhradu zajištěného dluhu. Zástavní právo pro zajištění pohledávek za úpadkyní vázne nejenom na podílu nemovitostí v jejím vlastnictví jako osobní dlužnice, ale také na podílu ve vlastnictví úpadce jako zástavního dlužníka. Z povahy zástavního práva je nutné dovodit, že zpeněžení zástavy v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka má přednost před jejím zpeněžením v konkursu vedeném na majetek zástavního dlužníka – vlastníka zástavy.“ Pro posouzení otázky, v jakém rozsahu je zástavní dlužník povinen strpět plnění do konkursní podstaty, odkázal na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2086/2000, uveřejněném pod číslem 27/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 27/2003“).

Z výše uvedených „zjištění“ podle odvolacího soudu vyplývá, že „z pronájmu nemovitostí byla získána částka 1 842 379 Kč a jejich zpeněžením částka 17 450 000 Kč, celkem 19 292 379 Kč, když náklady spojené s udržováním, správou a prodejem nemovitostí činily 2 069 245 Kč, tedy čistý příjem konkursní podstaty činil 17 223 134 Kč. Pohledávky oddělených věřitelů, které byly uspokojeny ve výši 70 % částkou 9 224 605,46 Kč, činily celkem 13 178 463 Kč.

Je tedy zřejmé, že zpeněžením zástavy a příjmu z jejího pronájmu byla získána vyšší částka, než kolik činí výše zajištěných pohledávek. Proto bylo nutné vyřešit, v jaké výši bude přebytek zpeněžení (hyperocha) vrácen zástavnímu dlužníkovi. Vzhledem k tomu, že čistý příjem ze zpeněžení činil 17 223 134 Kč, připadl podle podílu vlastnictví nemovitostí na každého vlastníka výtěžek 8 611 567 Kč. Protože zástavní právo bylo zřízeno pro zajištění pohledávek úpadkyně, je nutné pohledávky oddělených věřitelů přednostně uspokojit z výtěžku zpeněžení získaného z jejího podílu jako osobní dlužnice, jak bylo vysvětleno výše, a pokud tyto pohledávky v celé výši nebudou uspokojeny, je nutné zbývající část uspokojit z výtěžku zpeněžení podílu zástavního dlužníka. Po uspokojení pohledávek oddělených věřitelů ve výši 13 178 463 Kč „z výtěžku osobní dlužnice“, jenž činil 8 611 567 Kč,

zůstaly neuspokojeny tyto pohledávky do výše 4 566 896 Kč, které mají být v této výši uspokojeny z výtěžku získaného „ze zpeněžení zástavního dlužníka“ (úpadce), jenž činil 8 611 567 Kč. Zbývající část, která byla použita k uspokojení pohledávek oddělených věřitelů, činí 4 044 671 Kč. Uvedený přebytek zpeněžení se vydá zástavnímu dlužníkovi. Za situace, kdy na jeho majetek byl prohlášen konkurs, je nutné uvedený přebytek vydat žalobkyni, která je správkyní jeho konkursní podstaty. Protože v průběhu konkursu žalovaný již žalobkyni vydal částku 562 033 Kč, vzniklo žalobkyni právo na zaplacení zbývající části, tj. 3 482 638 Kč. K námitce žalovaného, že nárok zástavního dlužníka může být uspokojen pouze jako pohledávka druhé třídy v konkursu vedeném na majetek osobní dlužnice, odvolací soud uzavřel, že takto má být uspokojena pouze pohledávka ve výši 4 566 896 Kč, představující částku, která byla z jeho majetku použita na uspokojení pohledávek oddělených věřitelů. Zbývající částku, představující přebytek, je žalovaný „povinen vydat zástavnímu dlužníkovi“.

Proti zamítavým výrokům rozsudku odvolacího soudu ve věci samé podala žalobkyně dovolání, odkazujíc co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a co do důvodu na ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., tj. namítajíc, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolatelka především nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu ohledně neexistence naléhavého právního zájmu na určení, že se žalovaná částka jako majetek úpadce vylučuje ze soupisu konkursní podstaty úpadkyně, a to z důvodu právní jistoty účastníků.

K tomu uvádí, že při posouzení nároku na zaplacení částky, kterou získal žalovaný zpeněžením zastavených nemovitostí ve vlastnictví úpadce, do jeho konkursní podstaty, je třeba vycházet ze skutečnosti, že je nesporné, že žalovaný zpeněžil zastavené nemovitosti za částku 17 450 000 Kč a že získal na nájemném z těchto nemovitostí částku 1 842 379 Kč. Po odečtení nákladů 2 069 245 Kč činil čistý výtěžek zpeněžení zastavených nemovitostí 17 223 134 Kč, tudíž částka připadající na zpeněžení zastavených nemovitostí ve vlastnictví úpadce činí 8 611 567 Kč. Odvolací soud správně uzavřel, že pohledávky oddělených věřitelů se přednostně uspokojují z výtěžku zpeněžení získaného z prodeje zastavených nemovitostí ve vlastnictví úpadkyně jako osobní dlužnice a teprve takto neuhrazená část pohledávek se uspokojí z výtěžku zpeněžení podílu zastavených nemovitostí jako vlastnictví zástavce (úpadce). V řízení bylo prokázáno, že nároky oddělených věřitelů činí 9 224 905,46 Kč a nikoliv 13 178 463 Kč. Nárok na vydání přebytku byl uplatněn z důvodu, že oddělení věřitelé byli zcela uspokojeni, a to právě částkou 9 224 905,46 Kč. Výše pohledávek zástavních věřitelů byla v řízení mezi účastníky nesporná. Pokud tedy z výtěžku zpeněžení osobní dlužnice (úpadkyně) bylo uhrazeno 8 611 567 Kč, zůstaly pohledávky oddělených věřitelů neuspokojeny co do částky 613 338,40 Kč. Po odečtení této částky z výtěžku zpeněžení zastavených nemovitostí ve vlastnictví zástavce (úpadce) by tak měla být do jeho konkursní podstaty vydána částka 7 998 228,60 Kč. Po odečtení částky 562 033 Kč, která již byla vyplacena, zbývá k úhradě částka 7 436 195,60 Kč.

Proto dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud v rozsahu dotčeném dovoláním rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Proti vyhovujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé podal dovolání žalovaný, maje je za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) a c) o. s. ř. a spatřuje jeho zásadní právní význam v řešení otázek, zda:

> 1) Lze po nabytí právní moci rozvrhového usnesení v konkursním řízení, popřípadě po částečném či úplném uspokojení pohledávek za podstatou podle rozvrhu, navrhovat a soudně přiznat vyplacení přebytku ze zpeněžení zástavy ve prospěch zástavního dlužníka, a to zejména za předpokladu, kdy zástavní dlužník proti rozvrhovému usnesení ničeho nenamítal?

2) V případě, že je odpověď na první otázku kladná, v jakém rozsahu a jakým způsobem lze použít výtěžek ze zástavy zapsané postupem podle § 27 odst. 5 ZKV za situace, kdy úpadkyně (jako osobní dlužnice) a zástavní dlužník jsou podílovými spoluvlastníky této zástavy, a tedy v jakém rozsahu případně vzniká za této situace zástavnímu dlužníku nárok na vrácení přebytku ze zpeněžení zástavy, pokud výnos přesahuje povinnost k uspokojení oddělených věřitelů podle § 28 odst. 4 ZKV?

Dovolatel uplatňuje všechny v úvahu přicházející dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř., tj. namítá, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že vychází ze skutkového zjištění, které podle obsahu nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Podle dovolatele ustanovení § 27 odst. 5 ZKV poskytuje zástavnímu dlužníku, jehož zástava byla zpeněžena, jediný nárok, a to aby došlo k zapsání pohledávek vzniklých v důsledku zpeněžení majetku zástavního dlužníka, tj. úpadce, do seznamu přihlášených pohledávek u žalovaného a následně k uspokojení nároku zástavního dlužníka (respektive žalobkyně jako správkyně konkursní podstaty zástavního dlužníka) v rozvrhovém usnesení podle procentuelního poměru výše jeho pohledávky a pohledávek ostatních věřitelů, jejichž pohledávky byly zjištěny. Jiné nároky zástavního dlužníka nejsou podle názoru žalovaného založeny ani ustanovením § 27 odst. 5 ZKV ani jinými ustanoveními tohoto zákona. Právní názor odvolacího soudu je tedy v rozporu s citovaným ustanovením“.

V každém případě – pokračuje dovolatel – žádný jiný nárok zástavního dlužníka nemůže být právně opodstatněný tehdy, pokud zástavní dlužník, respektive správkyně jeho konkursní podstaty, akceptuje rozvrhové usnesení v konkursním řízení proti úpadkyni, k čemuž v projednávané věci došlo. Žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci, kterým jí bylo plněno v rámci částečného rozvrhu, nepodala odvolání a plnění přijala. Právní názor odvolacího soudu, který akceptoval předmětný nárok žalobkyně po nabytí právní moci rozvrhového usnesení a po částečném uspokojení konkursních věřitelů, je tak v rozporu s § 27 odst. 5 ZKV a jde proti smyslu ustanovení § 30 a násl. ZKV. Při opačném výkladu by totiž došlo k zásahu do již nabytých práv všech věřitelů jak pohledávek za podstatou, tak pohledávek do konkursního řízení přihlášených za situace, kdy některé již realizované úkony nelze změnit, např. v důsledku promlčecích lhůt k opravným daňovým přiznáním. Jednalo by se tak o realizaci rozšiřujícího výkladu zákona č. 328/1991 Sb., a to se zpětnou platností a zásah do již učiněných pravomocných soudních rozhodnutí. Nastala by situace, kdy by správci konkursní podstaty bylo znemožněno nakládat s peněžními prostředky v konkursním řízení do doby, než-li by po zpeněžení majetku třetí osoby bylo možné najisto rozhodnout o částce, která třetí osobě v důsledku zpeněžení majetku bude vydána, a která část majetku zůstane k dispozici správce pro uspokojení pohledávek za podstatou a pohledávek zbývajících. Za této situace by nebylo možno hradit např. ani pojištění nemovitého majetku, daňové povinnosti, spotřebu el. energie a jiné platby a byl by ohrožován samotný průběh a výnosy konkursního řízení. Do doby zpeněžení, minimálně majetku třetích osob, případně až do doby schválení konečné zprávy by nebylo možné bez rizika způsobených škod jednotlivým účastníkům konkursního řízení vydávat jakákoliv peněžní plnění z podstaty. Takový výklad by tedy byl i v přímém rozporu se zásadou rychlosti konkursního řízení, způsobil by tak neodůvodněné průtahy v konkursním řízení a zasahoval by do práva účastníka na rozhodnutí soudu v přiměřené lhůtě ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhláška č. 209/1992 Sb.).

Dospěl-li by dovolací soud k odlišnému právnímu názoru, žalovaný tvrdí, že „závazky, které se staly předmětem konkursního řízení prohlášeného na majetek úpadkyně, byly společnými dluhy žalobkyně i žalovaného vůči zajištěným věřitelům a uspokojování bylo provedeno z nemovitosti v podílovém spoluvlastnictví žalobkyně a žalovaného. Za této situace je třeba postupovat tak, aby z každého

podílu z výtěžku dražby nemovitosti bylo vyplaceno zajištěným věřitelům 50 %, tj. v projednávané věci 4 612 452,73 Kč (1/2 vyplacené částky odděleným věřitelům). Žalobkyni by tedy náleželo 4 112 547,27 Kč (8 725 000 Kč po odečtení částky 4 612 452,73 Kč), přičemž od tohoto plnění je třeba odečíst náklady 833 852,48 Kč (daň z příjmu uhrazená žalovanou z příjmů zpeněžení nemovitostí žalobce, kdy povinnost k úhradě této daňové povinnosti za celý příjem ze zpeněžení je dána u toho, kdo nemovitost zapsal do konkursní podstaty a zpeněžil, tento postup byl žalovaným konzultován s daňovými poradci a na základě jejich stanoviska byla úhrada daňové povinnosti provedena), 62 156,60 Kč (1/2 zaplaceného pojistného a daně z nemovitostí), 539 416,50 Kč (1/2 nákladů spojených s konáním dražby), 16 123,50 Kč (1/2 nákladů spojených s údržbou a správou nemovitostí). Tyto částky byly v řízení před soudem prvního stupně ze strany žalobce prohlášeny za nesporné. Celkem by náklady činily 1 451 548,98 Kč. Tuto částku a částku 562 033,13 Kč, což je částka, která již byla žalobkyni při částečném rozvrhu vyplacena, tj. celkem částku 2 013 582,11 Kč je nutno odečíst od částky 4 112 547,27 Kč, k úhradě žalobkyni by zůstala maximálně částka 2 098 965,13 Kč. Odvolací soud tedy postupoval v rozporu s § 28 odst. 5 ZKV, pokud nepoužil pro uspokojení pohledávky oddělených věřitelů výnosy z obou spoluvlastnických podílů rovným dílem, nýbrž pro uspokojení těchto pohledávek určil celý obnos z podílu osobního dlužníka a pouze menší zbytek těchto pohledávek byl uhrazen z výnosu podílu zástavního dlužníka“.

Konečně dovolatel považuje rozhodnutí odvolacího soudu ve vztahu k závěru o nákladech spojených se správou, údržbou a prodejem nemovitostí za nepřezkoumatelné, když z odůvodnění rozsudku není zřejmé, z čeho se náklady ve výši 2 069 245 Kč skládají, což vylučuje možnost úsudku o správnosti právního názoru odvolacího soudu.

Proto požaduje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu dovoláním dotčeném zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně i žalovaný ve svých vyjádřeních považují dovolání protistrany za nedůvodné.

N e j vy š š í s o u d ve výroku I. dovolání žalobkyně zamítl, ve zbývajícím rozsahu zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

V části, ve které směřuje proti zamítavému výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé ohledně vyloučení částky 7 173 617,03 Kč, je dovolání žalobkyně přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 29 Odo 224/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 12, ročník 2003, pod číslem 210, jakož i důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 21 Cdo 2138/2006, uveřejněného pod číslem 70/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ve zbývající části má Nejvyšší soud dovolání žalobkyně i dovolání žalovaného za přípustná podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) a c) o. s. ř. Přitom v rozsahu, v němž dovolání směřují proti těm částem výroků rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jimiž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, shledává Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zásadně právně významným v řešení otázky případného vzniku a výše nároku zástavního dlužníka na tu část čistého výtěžku zpeněžení zástavy, jež převyšuje výši zajištěné pohledávky.

Závěr, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, přitom Nejvyšší soud přijal s vědomím faktu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. až uplynutím 31. 12. 2012 a s přihlédnutím k tomu, že v době podání dovolání měli dovolatelé právo legitimně očekávat, že splnění podmínek formulovaných ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. povede k věcnému přezkumu jimi

podaného dovolání.

Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že k povaze vylučovací žaloby podle § 19 odst. 2 ZKV se vyslovil např. v rozsudku ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 29 Odo 182/2004, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 9, ročník 2004, pod číslem 179, jakož i v důvodech rozsudku ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 851/2003, uveřejněného pod číslem 14/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, přičemž dovodil, že jde o žalobu určovací.

Judikatura Nejvyššího soudu je rovněž ustálena v závěru, podle něhož k předpokladům, za nichž může soud vyhovět žalobě o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty (excindační žalobě), patří, že :

1) Věc byla správcem konkursní podstaty příslušného úpadce vskutku pojata do soupisu majetku konkursní podstaty.

2) Excindační žaloba podaná osobou odlišnou od úpadce došla soudu nejpozději posledního dne lhůty určené této osobě k podání žaloby výzvou soudu, který konkurs prohlásil.

3) Žalovaným je správce konkursní podstaty (§ 19 odst. 2, věta první, ZKV).

4) V době, kdy soud rozhoduje o vyloučení věci (§ 154 odst. 1 o. s. ř.), trvají účinky konkursu a věc je nadále sepsána v konkursní podstatě (nebyla v mezidobí ze soupisu majetku konkursní podstaty vyloučena).

5) Osoba, která se domáhá vyloučení věci ze soupisu, prokázala nejen to, že věc neměla (nebo ke dni rozhodnutí o žalobě již nemá) být do soupisu zařazena, nýbrž i to, že právo, které vylučovalo zařazení věci do soupisu majetku konkursní podstaty, svědčí jí (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 1998, sp. zn. 2 Odon 86/97, ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2086/2000 a ze dne 24. 9. 2003, sp. zn. 29 Odo 604/2001, uveřejněné pod čísly 58/1998, 27/2003 a 9/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Je tak zcela zjevné, že existence naléhavého právního zájmu (§ 80 písm. c/ o. s. ř.) v případě žaloby o určení, že se (označený) majetek vylučuje ze soupisu majetku konkursní podstaty (označeného) úpadce, předpokladem úspěšnosti takové žaloby není; u vylučovací žaloby podle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV se naléhavý právní zájem ani netvrdí ani neprokazuje (k tomu srov. i důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3633/2007, uveřejněného v časopise Soudní judikatura č. 5, ročník 2010, pod číslem 65).

Přitom na shora uvedených závěrech není způsobilá nic změnit ani okolnost, že v poměrech projednávané věci žalobkyně uplatnila vedle požadavku na vyloučení částky 7 173 617,03 Kč ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadce i požadavek na zaplacení téže částky.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, podle něhož na určení, že se z konkursní podstaty úpadkyně vylučuje označená částka, žalobkyně nemá naléhavý právní zájem, tak správné není.

Vzhledem k tomu, že žalobkyně se v řízení domáhá vůči žalovanému jednak vyloučení označené částky ze soupisu majetku konkursní podstaty úpadkyně, jednak zaplacení téže částky, a to v obou případech na základě tvrzení, podle něhož (posuzováno podle obsahu) jde o hyperochu, která v konkursní podstatě úpadkyně zůstala poté, co byla zpeněžena zástava v podílovém spoluvlastnictví úpadce (zástavního dlužníka) a úpadkyně (osobní a zástavní dlužnice) a čistý výtěžek zpeněžení byl vyšší než zástavním právem zajištěná pohledávka za osobní dlužnicí, je zcela zjevné, že oba žalobkyní uplatněné nároky vedle sebe neobstojí (nemohou být oba shledány důvodnými) již proto, jakým způsobem byly uplatněny. Pro posouzení, zda lze obecně nárok na „vydání“ hyperochy úspěšně

uplatnit excindační žalobou podle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV nebo žalobou „o zaplacení“, je přitom rozhodující povaha zmíněného nároku.

Podle ustanovení § 18 ZKV soupis podstaty (dále jen „soupis“) provede správce podle pokynů soudu za použití seznamu předloženého úpadcem a za součinnosti věřitelského výboru (odstavec 1). Soupis je listinou, která správce opravňuje ke zpeněžení sepsaného majetku. Do soupisu se zapisují i věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, které nenáležejí úpadci (§ 6 odst. 3), ale mají být zpeněženy; jejich zapsání do soupisu je správce povinen oznámit jejich vlastníku nebo jiné osobě, která s nimi nakládá, a jde-li o nemovitosti, i příslušnému katastrálnímu úřadu. Na žádost osoby, která uplatňuje svá práva k věci, právu nebo jiné majetkové hodnotě, vydá správce osvědčení o tom, zda konkrétní věc, právo nebo jiná majetková hodnota byla nebo nebyla zapsána do soupisu podstaty (odstavec 2). Jakmile je věc, právo nebo jiná majetková hodnota zapsána do soupisu, může s ní nakládat pouze správce nebo osoba, jíž k tomu dal správce souhlas (odstavec 3).

Podle ustanovení § 28 ZKV věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva dle § 553 obč. zák. nebo postoupením pohledávky dle § 554 obč. zák. (dále jen „oddělení věřitelé“), mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna (odstavec 1). Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky (dále jen „výtěžek zpeněžení“) vydá správce odděleným věřitelům se souhlasem soudu. Nebyla-li zajištěná pohledávka plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 (odstavec 2). Oddělení věřitelé se z výtěžku zpeněžení uspokojí podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod jejich nároku na oddělené uspokojení. Pro pořadí zákonného zástavního práva je rozhodující den jeho záznamu v katastru nemovitostí; pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti je rozhodující doba, kdy soudu došel návrh na jeho zřízení (odstavec 3). Oddělení věřitelé se podle tohoto ustanovení uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří (odstavec 4). Zajišťovací práva uvedená v odstavci 1 zanikají zpeněžením věci, práva nebo pohledávky v konkursu, a to i v případě, že oddělení věřitelé nepřihlásili své pohledávky (odstavec 5).

Nejvyšší soud již v R 27/2003 zdůraznil, že ustanovení § 28 ZKV nečiní rozdíl ve způsobu uspokojení zástavních práv oddělených věřitelů podle toho, zda je zástava ve vlastnictví úpadce nebo jiné osoby. Z pohledu daného zajišťovacího institutu je to plně logické, neboť zástavní právo je tzv. právem věcným, které nepůsobí jen mezi zástavcem a zástavním věřitelem, nýbrž i vůči třetím osobám. Umožňuje proto, aby zástavní věřitel dosáhl uspokojení své pohledávky ze zástavy i tehdy, změní-li se po vzniku zástavního práva vlastník zastavené věci. Při realizaci uhrazovací funkce zástavního práva je zástava majetkem sloužícím ke krytí dlužníkova závazku bez zřetele k tomu, že dlužník mezitím za podmínek, za nichž zástavní právo zůstává zachováno, vlastnictví zástavy pozbyl, nebo že vlastníkem zástavy nikdy ani nebyl; (jen) v tomto smyslu se na zástavu pohlíží jako na majetek osobního dlužníka. Plnému prosazení cíle konkursu (srov. § 2 odst. 3 ZKV) i zde odpovídá, že plnění zástavního dlužníka odlišného od osobního dlužníka, který je v konkursu, se může za trvání konkursu (s účinky řádného splnění dluhu ze zástavní smlouvy) dostat zástavnímu věřiteli jen prostřednictvím konkursu (postupem dle § 28 ZKV), i to jen v případě, že zástavní věřitel svou pohledávku v konkursu řádně přihlásil. Jinak řečeno, je-li osobní dlužník v konkursu, zprostí se zástavní dlužník povinnosti plnit (uspokojit zástavního věřitele v rozsahu zajištění ze zástavy) jen tím, že plní ve prospěch podstaty (vedle toho, že správci konkursní podstaty umožní zpeněžení zástavy, typicky tak, že – ve smyslu ustanovení § 151g obč. zák. ve znění účinném před 1. 1. 2001 a § 170 obč. zák. ve znění účinném od tohoto data – uhradí zajištěnou pohledávku nebo /převyšuje-li zajištěná pohledávka cenu zástavy/ složí cenu zástavy).

Nástrojem, jejž měl správce konkursní podstaty k dispozici k vymáhání pohledávky vůči zástavnímu

dlužníkovi ve prospěch konkursní podstaty, byl soupis majetku, kterým třetí osoby zajišťují pohledávky vůči úpadci, do konkursní podstaty, s tím, že osoby, jejichž majetek byl takto sepsán, mohly – jak rozvedeno výše – zabránit jeho zpeněžení tím, že do konkursní podstaty uhradí zajištěnou pohledávku nebo (převyšuje-li zajištěná pohledávka cenu zástavy) složí cenu zástavy.

Dále platí, že plní-li zástavní dlužník do konkursní podstaty osobního dlužníka „zástavou“ (rozuměj tím, že nechá sepsat zástavu do soupisu majetku konkursní podstaty za účelem jejího následného zpeněžení), stane se jeho pohledávka za osobním dlužníkem pohledávkou v konkursu, aniž by bylo třeba ji přihlásit (v poměrech zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 30. 4. 2000, tj. před novelou provedenou zákonem č. 105/2000 Sb.) [k tomu srov. ustanovení § 27 odst. 5 ZKV v uvedeném znění a v judikatuře R 27/2003]. Naproti tomu v poměrech zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném od 1. 5. 2000 musí zástavní dlužník přihlásit do konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka pohledávku za osobním dlužníkem, která mu vůči osobnímu dlužníkovi vznikne tím, že plní zástavou, jako pohledávku vázanou na podmínku, že dojde ke zpeněžení zástavy v konkursu (viz ustanovení § 20 odst. 4 ZKV v označeném znění a v judikatuře např. rozsudek Nejvyšší soudu ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 29 Odo 1343/2006, uveřejněný pod číslem 58/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 58/2010“, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2105/2007).

Konečně není pochyb o tom, že ta část čistého výtěžku zpeněžení zástavy (§ 28 odst. 2 ZKV), která převyšuje výši zajištěné pohledávky, musí být v případě, že šlo o zpeněžení majetku zástavního dlužníka, vydána tomuto dlužníku (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2004, sp. zn. 29 Odo 86/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 11, ročník 2005, pod číslem 180). Přitom je zcela zjevné, že právo splnivšího zástavního dlužníka na vydání zmíněné části čistého výtěžku zpeněžení a tomuto právu odpovídající povinnost správce konkursní podstaty osobního dlužníka vznikají bez dalšího, aniž by takový nárok musel být zástavním dlužníkem do konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka přihlášen (§ 20 ZKV) [v této části nejde o regresní nárok svého druhu popsaný ve shora uvedeném R 58/2010, nýbrž o nárok odlišný].

Ze shora uvedeného plyne, že v okamžiku, kdy zástavní dlužník plní do konkursní podstaty osobního dlužníka „zástavou“ [bez ohledu na to, zda „dobrovolně“ (tím, že neprotestuje proti soupisu zástavy do konkursní podstaty osobního dlužníka) nebo „nuceně“ (v případě, že jeho žaloba na vyloučení zástavy ze soupisu majetku konkursní podstaty je pravomocně zamítnuta)], o existenci hyperochy nelze hovořit. Ta totiž může vzniknout až po zpeněžení zástavy, a to v případě, převyšuje-li čistý výtěžek zpeněžení zajištěnou pohledávku. Nedostojí-li správce konkursní podstaty osobního dlužníka povinnosti uvedené shora (tj. nevydá-li hyperochu zástavnímu dlužníku vůbec nebo ve správné výši), může se zástavní dlužník domáhat splnění této povinnosti žalobou o vyloučení hyperochy z konkursní podstaty osobního dlužníka (tj. žalobou podle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV).

Takový výsledek se přitom neprotiví ani závěru formulovanému Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 13. 12. 2005, sp. zn. 29 Odo 1005/2003, uveřejněném pod číslem 85/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 85/2006“), k němuž se následně přihlásil např. v usnesení ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1560/2008, podle něhož předmětem vylučovací žaloby podle ustanovení § 19 odst. 2 ZKV sice může být i peněžité plnění, to však bez dalšího platí, jen jde-li o náhradní peněžité plnění získané správcem konkursní podstaty za majetek zpeněžený z konkursní podstaty, který by jinak sám byl (mohl být) předmětem vylučovací žaloby. Jinak může být taková vylučovací žaloba úspěšná, jen domáhá-li se jí vylučovatel vyloučení peněz (jakožto věcí v právním smyslu) jednotlivě určených (individualizovaných).

U hyperochy vzešlé ze zpeněžení zástavy ve vlastnictví zástavního dlužníka (jenž není osobním dlužníkem) v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka nejde o náhradní peněžité plnění ve smyslu závěrů obsažených v R 85/2006 (v této věci byla zástava sepsána do konkursní podstaty

osobního dlužníka /úpadkyně/ postupem dle § 27 odst. 5 ZKV a žaloby o vyloučení spoluvlastnických podílů zástavního dlužníka /úpadce/ na jednotlivých zástavách nebyly úspěšné; srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 31. 10. 2002, č. j. 29 Cm 27/99-12, který nabyl právní moci 20. 12. 2002, jakož i usnesení o zastavení řízení na č. l. 11 až 14 spisu).

Podstatné naopak je, že hyperocha je přebytek dosažený transformací (zpeněžením) odděleného majetku (zajištění poskytnutého třetí osobou) a dokud není vypořádána se zástavním dlužníkem, neztrácí svou oddělenou povahu. Nelze ji tedy coby majetek zástavního dlužníka (jenž není dlužníkem osobním), z nějž se oddělený (zajištěný) věřitel neuspokojuje (jelikož přesahuje výši zajištěné pohledávky), „rozpustit" v ostatním majetku konkursní podstaty osobního dlužníka. Výtěžek zpeněžení zajištění ve vlastnictví třetí osoby (zde zástavního dlužníka) je nutno „vést" v konkursní podstatě odděleně do vypořádání nároků oddělených věřitelů podle § 28 odst. 3 a 4 ZKV a do vypořádání případné hyperochy s třetí osobou, která zajištění poskytla (zde se zástavním dlužníkem) a podle své povahy jde jednoznačně o vylučovací nárok ve smyslu § 19 odst. 2 ZKV (srov. i § 31 odst. 1 ZKV).

Akceptovat názor odvolacího soudu, podle něhož se zástavní dlužník může domoci „vydání" hyperochy prostřednictvím žaloby o její zaplacení, by znamenalo připustit byť i v režimu pohledávky za podstatou (při taxativním výčtu v § 31 odst. 2 ZKV obtížně dovoditelné) jen poměrné uspokojení zástavního dlužníka z toho, co mu má být jako hyperocha vráceno beze zbytku (srov. např. § 32 odst. 1, větu druhou, ZKV).

Výše specifikované závěry se plně prosadí i v projednávané věci, tj. za stavu, kdy nemovitosti zpeněžené v konkursu vedeném na majetek úpadkyně (osobní dlužnice) byly v podílovém spoluvlastnictví jmenované a úpadce (zástavního dlužníka).

Tím, že Nejvyšší soud vysvětlil, že způsobilým způsobem uplatnění nároku na vydání hyperochy je vylučovací žaloba (že jde o vylučovací nárok), se současně jeví právně bezvýznamnou dovolací argumentace žalovaného založená na výhradě, že byla opomenuta existence částečného rozvrhu. Skutečnost, že byl proveden částečný rozvrh, totiž ničeho nemění na zákonném požadavku vypořádat i kdykoli poté (nejpozději však v rozvrhu konečném) neuspokojené vylučovací nároky (srov. opět § 31 odst. 1 ZKV).

Jde-li o určení „podílu" zástavního dlužníka a osobní dlužnice na „úhradě" zajištěné pohledávky (pohledávky oddělených věřitelů), Nejvyšší soud shodně se soudem odvolacím vychází z toho, že zástavní právo je právem subsidiárním a akcesorickým. Subsidiarita zástavního práva vyjadřuje, že jde o podpůrný zdroj uspokojení pohledávky zástavního věřitele, který se uplatní jen tehdy, jestliže pohledávka nebyla dlužníkem dobrovolně splněna a ani nezanikla jiným způsobem. Akcesorickým je zástavní právo zejména proto, že vzniká pouze tehdy, vznikla-li platně také pohledávka, k jejímuž zajištění má sloužit (shodně srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. 21 Cdo 296/2003, uveřejněný pod číslem 64/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Právě subsidiarita zástavního práva v poměrech dané věci znamená, že k uspokojení pohledávky zástavního věřitele (v situaci, kdy byla zpeněžena zástava v podílovém spoluvlastnictví úpadkyně /osobní dlužnice/ a úpadce /zástavního dlužníka/) slouží v prvé řadě část čistého výtěžku zpeněžení připadající na spoluvlastnický podíl osobní dlužnice a teprve za stavu, kdy nedosahuje výše zajištěné pohledávky, lze k uspokojení pohledávky zástavního věřitele použít i část čistého výtěžku zpeněžení vztahující se ke spoluvlastnickému podílu (jen) zástavního dlužníka. Zmíněné pravidlo se přitom plně prosadí i za situace, kdy osobní dlužnice je současně dlužnicí zástavní; předpoklad „dobrovolného" plnění osobním dlužníkem je bez dalšího dán tím, že s výtěžkem zpeněžení připadajícím na spoluvlastnický podíl osobní dlužnice může disponovat jen správce konkursní podstaty (žalovaný), a to jen způsobem určeným v ustanovení § 28 ZKV.

Nejvyšší soud se ztotožňuje i se závěry odvolacího soudu, vztahujícími se k výpočtu celkové výše hyperochy, podle nichž:

> a) Vyjma částky, za kterou byly nemovitosti vydraženy (17 450 000 Kč), bylo dalším příjmem z nemovitostí, k němuž je nezbytné v tomto směru přihlédnout, nájemné inkasované žalovaným do konkursní podstaty H. S. ve výši 1 842 379 Kč.
>
> b) Od čistého výtěžku zpeněžení je nutno „odečíst" pohledávky oddělených věřitelů v plné výši a nikoliv pouze v rozsahu 70 %, v němž byly podle § 28 odst. 4 ZKV uspokojeny.

Již v rozsudku ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1696/2005, uveřejněném pod číslem 88/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, totiž formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož má-li být beze zbytku naplněn účel sledovaný ustanovením § 28 ZKV, tedy přednostní uspokojení odděleného konkursního věřitele ze zajištění, jež potud tvoří do značné míry „oddělenou" konkursní podstatu (proto také zákonný termín „oddělení věřitelé" v § 28 odst. 1 ZKV), pak příslušenství (srov. § 121 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku) té části výtěžku zpeněžení zajištění, určené k vyplacení oddělenému věřiteli (k oddělenému spokojení), musí sledovat (s omezením daným výší zajištěné pohledávky) „oddělený" osud jistiny. Uvedené lze dokumentovat i tím, že nepřehlédnutelným inspiračním zdrojem institutu odděleného věřitele ve stávající úpravě zjevně byla úprava obsažená v § 1 a násl. zákona č. 64/1931 Sb. z. a n., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí (dále též jen „konkursní řád"), jež oddělený režim uspokojování posilovala i tím, že v souvislosti s odděleným majetkem hovořila o zvláštní podstatě, do které patřily i užitky z tam náležejících věcí (§ 52 odst. 1 konkursního řádu), a která výslovně předpokládala, že do společné konkursní podstaty připadne to, co ze zvláštní podstaty zbude po uspokojení oddělených věřitelů (§ 51 odst. 2 konkursního řádu).

V poměrech dané věci tak užitky (nájemné) z nemovitostí (zástav) inkasované žalovaným do konkursní podstaty úpadkyně, stejně jako „samotný" čistý výtěžek zpeněžení nemovitostí, sloužily k uspokojení pohledávek oddělených věřitelů a bylo je nezbytné zohlednit i při výpočtu hyperochy.

Závěr, podle něhož je pro účely stanovení hyperochy rozhodující výše pohledávek oddělených věřitelů a nikoliv (jen) částka, která jim byla k úhradě zajištěných pohledávek vydána (tj. částka limitovaná 70 % těchto pohledávek), pak plyne ze shora zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 86/2003 (k tomu, co se ve smyslu ustanovení § 28 odst. 4 ZKV rozumí 70 % výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele, srov. dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 519/2001, uveřejněné pod číslem 18/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Vzhledem k závěru, podle něhož se zástavní dlužník nemůže úspěšně domáhat po správci konkursní podstaty osobního dlužníka hyperochy prostřednictvím žaloby na její zaplacení, Nejvyšší soud shledal nedůvodným dovolání žalobkyně proti výroku, jímž odvolací soud zamítl žalobu o zaplacení částky 3 690 979,03 Kč; v tomto rozsahu proto dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Ve zbývající části, tj. ve výroku, jímž odvolací soud zamítl žalobu o vyloučení částky 7 173 617,03 Kč ze soupisu konkursní podstaty úpadkyně, a ve vyhovujícím výroku ohledně zaplacení částky 3 482 638 Kč, Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a odst. 3 o. s. ř.).

V další fázi řízení bude úkolem odvolacího soudu opětovně posoudit, zda a v jakém rozsahu je požadavek žalobkyně na vyloučení hyperochy (částky 7 173 617,03 Kč) z konkursní podstaty úpadkyně oprávněný a v této souvislosti vyhodnotit i (ne)důvodnost námitek účastníků, vztahujících

se k nákladům spojeným s udržováním, správou a prodejem zpeněžených nemovitostí a jejich výši. Současně zváží, zda v poměrech dané věci, zejména s přihlédnutím k doposud zjištěnému skutkovému stavu věci, se uplatní závěry formulované v rozhodnutích Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2001, sp. zn. 31 Cdo 2036/2009, uveřejněného pod číslem 25/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a ze dne 30. 8. 2012, sp. zn. 29 Cdo 2738/2010, jež je k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu.